

Спремни смо да прихватимо Европу да се учлани у Србију под условима које ћемо им понудити, али нисам сигуран да смо спремни да се учланимо у Унију под условима које нам она нуди, изјавио је у интервјуу Фонету председник САНУ Владимир Костић и поручио да без демократске Србије, другачија Србија и нема смисла.

Он је нагласио да прво морамо да постигнемо неке елементарне консензусе и упитао да ли је Србија део Европе или није?

Мени је то очигледно, истакао је Костић и објаснио да му одбијање Европе наликује на наивну илузију да ћемо сести у чамац и снажним замасима одлутати негде где ће бити нека нова Србија.

У сваком случају, ми јесмо Европа и немамо нешто што бих назвао природнијим стаништем од тога. Тачка, поручио је Костић.

Он је упозорио да Србија не сме да дозволи да је виде као препреку за уједињење Европе, као црну рупу окружену земљама Европске уније.

Ми се данас хвалимо да смо једини у Европи који у овом тренутку бране међународни поредак, указао је он и предочио да је страшно у било чему бити једини у Европи.

Костић каже да му је од оца остао савет: „Када иједног тренутка помислиш да си најпааметнији у неком разреду или групи на студијама – трчи код психијатра“.

Србија иде у самоизолацију

Упитан да ли се Србија излаже ризику изолације или самоизолације, он је одговорио и једном и другом и образложио да ми, „као вук који иде у круг и гризе сопствени реп“, идемо у самоизолацију.

С друге стране, како је уочио, и недавна расправа у Европском парламенту, коју овдашњи медији неосновано потцењују, може да буде камен на коме ће се полако градити изолација Србије.

Упитан да ли је у Србији промена уопште могућа, он је одговорио да би звучао песимистично ако би се препустио унутрашњим осећајима, али је истакао да је промена ипак могућа и да је увек била могућа.

Друго, долазе генерације које нисам способан да читам у потпуности. Чак генерације моје деце и унука. Није тачно да су они баш потпуно аполитични, да баш не виде оно што се мени чини очигледним, истакао је Костић.

Према његовом мишљењу, популизам у који смо полако улетели је заправо једна страшна врста играчке у којој се губи потреба да се мисли, па чак нема ни потребе за мишљењем.

Омнипотентни вођа

То се компензује тиме што се гради лик омнипотентног вође, оценио је Костић и приметио да са таквом врстом политике иде страх, а паралелно са страхом и мржња.

Како је протумачио, страх са собом носи и површност, па све препуштамо том вођи, понекад га и не питајући.

Многи од оних који му данас кличу у карикатуралним и бесмисленим ритуалима, заправо припремају своје отпадништво, али он тога није свестан. За ово ће ме вероватно псовати опозиција, али њему су већи „сарадници“ они који критикују, него они који хвале, мисли Коситћ.

Упитан да ли се Србија у неком тренутку може изложити ризику насилне промене, он је подсетио да је у време када је Борис Тадић изгубио позицију председника мислио да је мирна промена власти могућа.

Још гајим илузију да је то могуће. Али околности које нас запљускују, вокабулар у међусобном обраћању, вулгарности које су у моје време биле разлог за кафанску тучу, ниподаштавање, вређање и гажење породица, то ме нажалост враћа на почетну позицију, рекао је Костић.

Енергија агресије на крају може да прерасте у наш међусобни обрачун, објаснио је Костић и прецизирао да се тог насиља боји, насиља које ћемо учинити једни према другима.

Он је подсетио и на недавни случај беспризорних претњи једној новинарки. Неко ће рећи да су то блогосфера и друштвене мреже. Јесу ли оне потпуно спонтане? А ако су потпуно спонтане, одакле тај ниво агресије и мржње код оних који спонтано иступају, упитао је Костић.

„Зло пуштено на улицу“

Да ли смо ми баш толико удаљени од нечега што је вербална експресија до нечега што ће сутра бити права експресија? У неким зградама по Београду људи су млевени, убијани и масакрирани, подсетио је Костић и констатовао да је „зло пуштено на улицу“.

Не само са овим режимом, да буде сасвим искрен. Одавно је то зло на улици. Али сада му се чини да више нема ни оних ритуалних ограда „којима смо покушавали да то зло у себи прикријемо“.

Упитан да ли је демократија у Србији компромитована, Костић је одговорио да је у оваквом контексту тај пројекат компромитован и да је процес у кризи.

Он се боји да смо ми друштво недовршене демократије, а демократија, та спора, досадна, најгора форма политичких система од које су, међутим, гори сви остали, у Србији још није добила шансу.

И то обесхрабрује. Дубоко сам убеђен да без демократске Србије, другачија Србија и нема неког великог смисла, нагласио је Костић.

Србија се определила за далеку прошлост

Он сматра да се Србија радикално определила за прошлост и то не блиску прошлост, јер њу још помало и критички посматрамо, него ону далеку, славну, у којој смо ми били један мали митски народ.

Непрекидно се пласира вокабулар који нас чини ванвременским, рекао бих чак биолошки различитим, протимачио је Костић и подсетио да је и раније помињана теза о некаквој генетској специфичности Срба.

Колико знам, нагласио је председник САНУ, ми припадамо хомо сапиенсима, који имају препознатљиве културолошке и цивилизацијске одлике, али смо ипак део једног мноштва.

Бежање у прошлост је заправо вероватно део једне озбиљне историјске трауме, али рекао бих и трауме идентитета, оценио је Костић.

Указујући да ће средином века у Србији бити негде око милион и по оних који су старији од 65 година, он је упитао како је од њих могуће очекивати некакву пројекцију будућности.

Полако постајемо скуп џангризавих старица и стараца, чији је једини животни мото „дај да се док смо живи ништа не промени“. У том контексту не примећујемо да нам деца одлазе и да смо тихи саучесници нестајања Србије, упозорио је Костић.

На делу персонализована и затворена политика према Косову

Упитан о односу према руској специјалној војној операцији у Украјини, он је „почео из даљине“ и нагласио да су бомбардовање и напад на Србију 1999.године били страشان и крвав злочин, који ће се Европи, „попут крвавог залогаја“, враћати с времена на време.

„Ми смо били мала земља која је нападнута и којој је један део територије отет“, рекао је Костић и упитао „како са таквим искуством онда може да се има разумевање за напад Русије на Украјину“.

„Као што се не слажем са ЕУ која нас страшно убеђује да је оно са Косовом искључиви преседан. Па не, није. Ви се сада бавите преседаном и покушавате да му дате други смисао. За мене је то агресија, рат који нема оправдања“, нагласио је Костић.

Волим руску културу и руски народ, али са тим не могу да се помирим, објаснио је он и додао да не разуме који су то интереси политике Србије према Русији, у условима рата у Украјини, нити му их је неко до краја објаснио.

Поставља се заиста питање шта ми хоћемо? Неке одлуке које су нарочито протеклих дана донете, нећу их именовати, убеђују ме да се не ради ни о чекању, ни о сумњичавости, указао је Костић.

Он се боји да је на нивоу оних који одлучују и који нам не говоре са којим аргументима располажу одлука донета и крајње искрено каже да му се та одлука не свиђа.

Мислим на именовања извесних људи који држе репресивне полуге сваке власти и који припадају једној сасвим препознатљивој идеолошкој оријентацији и одређеном дискурсу. Оне не упућују на то да смо изабрали пут ка Европи, као искрено решење, сматра Костић.

Што се тиче Косова, све стоји, да је отето и да је то неправда. Оно што се, међутим, сада дешава на Косову, према његовом мишљењу, показује да је на делу једна персонализована и затворена политика, у којој већина грађана и не зна шта се заправо догађа.

Како је напоменуо, збивања око Српске листе, именовања Ненада Рашића, којег је пре неки дан први пут видео на телевизији, као и Раде Трајковић, показују колико смо ми унутар себе подељени и колико је та врста политике онемогућила међусобна договарања.

„Далеко сам од тога да тврдим да су, рецимо, један Вучић или било ко други кога бих именовао криви за Косово, тај проблем траје вековима, али у овом неуралгичном

моменту да дође до овакве врсте цепања и неспоразума, то је српска кривица. Можда делом и моја“, оценио је Костић.

Упитан о односу власти према Академији, он је одговорио да је био максимално коректан „са аспекта обавеза које дефинише Закон о САНУ“, али да о питањима о којима САНУ може веома компетентно да говори постоји једна врста занемаривања.

„Наш односи и са неким другим водећим националним институцијама, укључујући Универзитет или Српску православну цркву, далеко су од нивоа који би наша обавеза према овом народу заслуживала“, указао је Костић.

Он је у неком тренутку имао утисак да је можда и сам постао проблем у тој комуникацији и илустровао да данима и недељама, као председник САНУ, није могао телефоном да се чује са неким министром, што не види као бахатост, већ као поруку, наводећи да је ту поруку и примио.

О САНУ: Неопходни су нова енергија и другачији погледи

Костић је потврдио да ће отићи са чела Академије, што доживљава као залог „неке боље комуникације, ако ништа друго у разговорима о проблемима овог друштва“.

Подсећајући да је испунио два мандата, он је констатовао да „нема више ни укуса, ни смисла, да инсистира на неким продужавањима“.

Како је истакао, неопходни су нова енергија, другачији погледи, коначно и превазилажење једног замора и самозадовољства које се јавља после осам година руковођења Академијом.

„За четири месеца када буду били избори, рекао сам још у мају, али то новине нису пренеле, исто поновио и на Скупштини, свакако се нећу јавити за трећи мандат. Ни то ми

не верују“, сматра Костић.

На опаску да је на измаку још једна година коју су „појели скакавци“, Костић је, упитан којим би правцем Србија требало да крене, ако је тачно да је на историјској раскрисници, узвратио да би, пре свега, кренуо у пацификацију јавног простора.

Потребно је промовисати став да је Србију могуће волети на више начина, решити елементарна питања да смо део Европе, јер ћемо, у супротном, бити црни круг у улози корисног идиота и за једне и за друге. Потребно је развијати парламентарни систем и јачати институције. За почетак, од тога бих кренуо, закључио је Костић.

(Фонет)